

MAGYAR GERONTOLÓGIA 13. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2021. 13. évf. Konferencia Különszám
On-line verzió: ISSN 2062-3690
[www.https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia](https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia)

A hazai idősek online fogyasztói potenciálja

Stumpf-Tamás Ivett¹, Bene Ágnes^{1,2}

¹Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

²ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2275-7090>

Kulcsszavak: idősek, internethasználat, COVID-19, online fogyasztás, online fogyasztói potenciál

A COVID-19 járvány és az ezzel összefüggésben foganatosított szabályok, főleg a karantén szabályok jelentős mértékben érintették az időseket, átírva a korábbi jól megszokott mindennapjaikat. Általánosan leszögezhető, hogy lecsökkentették a személyes kapcsolataikat, viszont aki tehette (technikai és személyes feltételeik biztosították) online tartotta a szeretteikkel és egymással a kapcsolatot.

A pandémia és korlátozó intézkedései a fogyasztási szokásokban is változásokat generáltak minden korcsoportban. Változott az, hogy mit, az is hogy mikor, az is, hogy hol, milyen körülmények között, és időszakosan az is, hogy mennyit fogyasztunk. Az online fogyasztás térnyerése évek óta tapasztalható, - ezt a tendenciát a pandémia felgyorsította.

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy hogyan változtak az idősebb korosztályok fogyasztási szokásai a pandémia hatására, különösen az online vásárlás területén.

Módszer

A kutatás alapjául a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karán, a Gerontológiai Tanszéken zajló longitudinális kutatás szolgált. A kutatás célja az aktív idősek, a nyugdíjas klubokba járók életkörülményeinek, társas életének és fogyasztói szokásainak feltárása a COVID-19 járvány és az azzal kapcsolatos korlátozó intézkedések tükrében.

Két régió: Tiszántúl és Dunántúl idős szervezetinek vezetőivel készült interjúit (2020-as és 2021-es interjúk) dolgoztuk fel. Vizsgáltuk a fogyasztási szokásokat, a digitális eszközök használatát és az online vásárlással kapcsolatos attitűdöket, tapasztalatokat.

Az interjúkat telefonon és online készítettük el. A megkérdezettek között 13 nő és 6 férfi volt. Az interjú egyeztetés nehézkes volt, mert a 2021-es interjúk elkészítése a nyári időszakra esett, amikor a kormány feloldotta a korlátozásokat, ezért a nyugdíjas szervezetek igyekeztek bepótolni az elmaradt rendezvényeket és eseményeket, ezért az interjú alanyok nagyon elfoglaltak voltak.

Eredmények

Az eredmények alapján elmondható, hogy a pandémia ideje alatt míg 2020-ban a klubvezetők többnyire telefonon tartották a klubtagokkal a kapcsolatot, addig 2021-ben a telefonos és az online kapcsolattartás közel azonos mértékben volt jellemző. A megkérdezettek arról számoltak be, hogy általánosságban is elterjedtebb lett az internethasználat az idősök körében a 2021-es évben. Feltehetőleg ez azért történt, mert a járvány hatására az idősök nyitottabbak lettek az internet felé, látták, belátták az online kapcsolattartás előnyeit, igyekeztek elsajátítani az okos eszközök használatát. Egyetlen vezető nyilatkozott úgy, 2020-ban és 2021-ben is, hogy elzárkózik az internethasználatától.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az online vásárlás felé nem lettek nyitottabbak az idősök ezen időszak alatt. Ennek oka részben a bizalmatlanság, az internetes átverésektől való félelem és az ezzel összefüggésbe hozható elégtelen énhatékonyság lehet, illetve azt is elmondták a megkérdezettek, hogy fiatalabb családtagok intézik nekik az online vásárlást. Utóbbihoz több haszon is kapcsolódhat. Egyrészt hozzájutnak a kívánt termékhez online vásárlással, másrészt a fiatalabb családtaggal (esetenként baráttal, gondozóval) fenntartható a kapcsolat egy új területen. Amellett, hogy ilyenkor az idős személy a társas támasz előnyeit tapasztalja meg, generációk közötti együttműködés is megvalósul, erősítve a családi kapcsolatokat.

Összességében elmondható, hogy a digitalizációnak vannak előnyei az idősök számára a tanulást és a generációk közötti együttműködést tekintve. Az idősök is szeretnének fejlődni és felzárkózni napjaink digitális világához, amely megerősítette a generációk közötti együttműködést is, mert az idősök többsége gyermeküktől, illetve unokájuktól tanulta meg az IKT eszközök és az internet használatát. A digitalizációnak korlátjai is vannak az idősök számára, mert nem minden idős engedheti meg magának anyagilag, hogy számítógépet

vásároljon, illetve internet előfizetéssel rendelkezzen, a digitális kompetenciáik fejlesztése is folyamatos kihívást jelent.

Az online fogyasztás az idősekre kevésbé jellemző, és a növekedésnek a technikai akadályokon túl egyéb pszichés akadályai is lehetnek. Az online fogyasztói potenciál az idősek körében jelentős, kiaknázása még várat magára.